

๒๙

ไม้มิไครติเตียน

ผู้ใด เมื่อผู้อื่นทำความดีต่อตน
ทำประโยชน์ให้ในกาลก่อน แล้วรู้คุณของเขา
ประโยชน์ที่ผู้้นั้นปรารถนาย่อมเจริญ

ไม่มีใครติเตียน

๒๕๔

การปฏิบัติธรรมที่ดีที่สุดคือการฝึกใจให้หยุดนิ่งให้เข้าถึง
พระรัตนตรัยภายใน ถึงพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ และสังฆรัตนะ
รัตนะทั้งสามนี้เป็นสรณะที่แท้จริงของสรรพสัตว์ทั้งหลาย
วัตถุประสงค์ของการปฏิบัติธรรม เพื่อให้เข้าถึงรัตนะทั้งสามนี้
ถ้าเข้าถึงเมื่อไร จึงจะได้ชื่อว่าเป็นชาวพุทธที่แท้จริง ที่บรรลु
วัตถุประสงค์ของการเกิดมาเป็นมนุษย์ พระรัตนตรัยมีอยู่หลาย
ระดับซ้อนกันเป็นชั้นๆ เข้าไปภายใน ถ้าเราทำใจให้หยุดได้ก็
เข้าถึงได้ แต่ถ้าหยุดไม่ได้ก็เข้าไม่ถึง เพราะ “หยุด เป็นตัวสำเร็จ”

พระลัมมะลัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน ขุททกนิกาย ทฬหัมม-
ชาดก ว่า

“โย ปุพฺเพ กตกลฺยาณํ กตตฺถ มนุषฺสุมติ
อตฺตา ตสฺส ปวตฺตมฺมตี เย โหนตี อภิปตฺติตา

ผู้ใด เมื่อผู้อื่นทำความดีต่อตน ทำประโยชน์ให้ใน
กาลก่อน แล้วรู้คุณของเขา ประโยชน์ที่ผู้อื่นปรารถนาย่อม
เจริญ”

คนที่รู้จักอุปการคุณที่ผู้อื่นกระทำแล้วแก่ตน ไม่ว่าจะมาก
หรือน้อยก็ตาม เช่น ได้รับการเลี้ยงดูอบรมสั่งสอน ได้ที่พัก
ได้อาหาร หรือได้รับความช่วยเหลือเมื่อเกิดความทุกข์ร้อนใจ
แล้วรู้จักอุปการคุณ แสดงว่าบุคคลนั้นเป็นผู้มีความกตัญญูกตเวที

ไม่มีใครดีเตียน

๒๕๕

มีสติปัญญาสามารถมองออกถึงคุณธรรมของผู้อื่น รู้ว่าใครเป็นผู้มีบุญคุณ แล้วพยายามหาทางตอบแทน นั่นแสดงว่าบุคคลผู้นี้สามารถแยกแยะความดี และความชั่วได้อย่างถูกต้องชัดเจน มีความคิด คำพูด และการกระทำที่มีเจตนาบริสุทธิ์ ดังนั้นจึงแสดงออกมาในทางที่ดีและสร้างสรรค์

ยิ่งถ้าเราหมั่นระลึกถึงความดีของผู้มีพระคุณบ่อยๆ ด้วยความซาบซึ้ง และคอยหาโอกาสที่จะตอบแทนพระคุณอยู่เสมอ มีความเคารพในการน้อมรับโอวาทของผู้มีคุณธรรมความดีต่างๆ จะถูกถ่ายทอดเข้ามาสู่ตัวเรา จิตใจของเราจะเต็มเปี่ยมไปด้วยคุณธรรมความดี การดำเนินชีวิตของเราก็จะพบกับความสุขความเจริญรุ่งเรือง ปรารถนาสิ่งใดย่อมสำเร็จได้โดยง่าย

*เหมือนดังเรื่องในอดีตกาล พระเจ้าพรหมทัตครองราชย์อยู่ในกรุงพาราณสี พระโอรสัสถ์บังเกิดในตระกูลพราหมณ์ มีชื่อว่า ติริตวัจณกุมาร เมื่อเติบโตขึ้น ท่านเล่าเรียนศิลปศาสตร์ทุกอย่างในเมืองตักสิลา เมื่อบิดามารดาเสียชีวิต ท่านเกิดความสลดสังเวชใจ จึงออกบวชเป็นดาบส อาศัยอยู่ในป่าใกล้ชายแดนกรุงพาราณสี มีรากไม้และผลไม้เป็นอาหาร

ไม่มีใครติเตียน

๒๕๖

ต่อมาเกิดกบฏขึ้นที่ชายแดน พระเจ้าพาราณสีทรงยกทัพไปปราบ แต่ทรงพ่ายแพ้ในการรบ จึงเสด็จทรงช้างหนีเข้าไปในป่า รอนแรมอยู่ในป่าจนถึงเช้า พบอาศรมของดาบสโพธิสัตว์ จึงเข้าไปขอความช่วยเหลือ ขณะนั้นท่านดาบสไม่อยู่ ได้ออกไปหาอาหาร พระราชาจึงเข้าไปในอาศรมเพื่อหาน้ำดื่มด้วยความกระหายอย่างยิ่ง เพราะทรงเหน็ดเหนื่อยจากการหลบหนีข้าศึกมา

พระราชาทรงพยายามหาน้ำดื่ม แต่ไม่พบน้ำในอาศรม จึงทรงตรวจดูรอบๆ อาศรม ได้พบบ่อน้ำซึ่งลึกมาก ทั้งยังไม่มีอุปกรณ์ที่จะตักน้ำขึ้นมาได้ แต่ด้วยความกระหายน้ำอย่างยิ่ง จนไม่สามารถที่จะอดทนต่อไปได้ พระองค์จึงไปเอาเชือกที่รัดท้องช้างมา ให้ช้างยืนอยู่ใกล้ปากบ่อน้ำ เอาเชือกผูกที่เท้าช้าง แล้วไต่ลงไปในบ่อ ปรากฏว่าเชือกยังยาวไม่พอ ต้องกลับขึ้นมาใหม่ แล้วเอาผ้าสาฎกสำหรับห่ม ต่อเข้ากับปลายเชือกแล้วลงไปอีก เชือกก็ยังยาวไม่พอ ได้เพียงแค่อาปลายพระบาททั้งสองแตะน้ำเท่านั้น ทรงดำริว่า เราตายอยู่ในบ่อ ยังดีกว่าทนทรมานทิวกระหายอยู่อย่างนี้ จึงตัดสินใจพระทัยปล่อยพระองค์ให้ตกลงไปในบ่อน้ำ แล้วทรงดื่มน้ำจนพอพระทัย เมื่อไม่สามารถขึ้นจากบ่อน้ำ จึงได้แต่ประทับยืนอยู่ในบ่อน้ำจนถึงเวลาเย็น

ไม่มีใครติเตียน

๒๕๓

เมื่อพระโพธิสัตว์กลับจากการหาผลเห็นช้างพระที่นั่ง
ก็รู้ทันทีว่าพระราชาสัตว์จมา จึงเดินตรงไปที่ปากบ่อ พบพระ-
ราชาอยู่ในบ่อน้ำนั้น ท่านรีบพาดบันไดลงไปเพื่อให้พระราช-
าสัตว์ขึ้นมาจากนั้นได้ช่วยนวดพระวรกายของพระองค์ให้เลือด
ไหลเวียนได้สะดวก แล้วทาด้วยน้ำมัน บำรุงเลี้ยงด้วยการถวาย
ผลไม้ต่างๆ พระราชาทรงพักอยู่ ๒-๓ วัน ก็รู้สึกกระปรี้กระเปร่า
ทรงเชิญพระโพธิสัตว์ให้มาพำนักในพระราชวัง แต่พระโพธิสัตว์
ทูลว่าถ้ามีโอกาสเมื่อใดก็จะไปเข้าเฝ้า จากนั้นพระราชาก็ได้ลา
กลับพระราชวังในกรุงพาราณสี

ครึ่งเดือนต่อมา พระโพธิสัตว์ได้เข้าไปในกรุงพาราณสี
พักอยู่ในพระราชอุทยาน วันรุ่งขึ้นก็ออกบิณฑบาตไปถึงประตูวัง
พระราชาทรงทอดพระเนตรเห็นพระโพธิสัตว์ทางช่องพระแกล
จึงเสด็จลงมาจากปราสาท แล้วพาพระดาบสเข้าไปในพระราชวัง
ให้นั่งบนราชบัลลังก์ ทรงถวายภัตตาหารรสเลิศแต่พระโพธิสัตว์
แล้วรับสั่งให้สร้างอาศรมในพระราชอุทยานหลวง ทรงถวาย
เครื่องอัฐบริขารทุกอย่างสำหรับบรรพชิต และจัดให้นายอุทยาน
เป็นเวรยามคอยดูแลความสงบเรียบร้อยเป็นอย่างดี

ตั้งแต่นั้นมา พระโพธิสัตว์ก็พำนักอยู่ในพระราชนิเวศน์
ได้รับความเคารพบูชา และยกย่องสรรเสริญจากพระราช-
าและคนในพระราชวัง จนมหาอำมาตย์ทั้งหลายเกิดความอิจฉา-

ไม่มีใครติเตียน

๒๕๘

ริษยา ต่างพากันไปฟ้องอุปราชว่า พระฤาษีไม่เห็นมีคุณความดีอะไร แต่ทำไมพระราชากลับให้ความเคารพนับถือยิ่งกับทพเจ้าอุปราชและพวกอำมาตย์จึงเข้าไปเฝ้าพระราชา ถวายบังคม แล้วกล่าวว่า “ดาบสนี้มิได้สำเร็จวิชาอะไรเลย ทั้งยังไม่ใช้พระสหายของพระองค์ เมื่อเป็นเช่นนี้ เพราะเหตุใดดาบสนี้จึงบริโภคภัตตาหารรสเลิศเช่นเดียวกับพระองค์ และพระองค์ก็ยังทรงให้ความเคารพบูชาตั้งเทวดา”

พระราชาสดับดั่งนั้น จึงมีพระประสงค์จะประกาศคุณของพระดาบส ได้ตรัสเรียกพระโอรสมา แล้วถามว่า “เจ้ายังจำได้ไหม ถึงคราวที่พ่อไปปราบกบฏที่ชายแดนแล้วหายไป ๒-๓ วัน” พระโอรสทูลรับรองว่าทรงจำได้ พระราชาก็ตรัสต่อว่า “ในครั้งนั้นพ่อรอดชีวิตมาได้ก็เพราะอาศัยพระดาบสนี้ เมื่อพระดาบสเป็นผู้ให้ชีวิตพ่อได้ก็กลับมาถึงพระราชวังโดยปลอดภัย แม้พ่อจะให้ราชสมบัติทั้งหมดแก่พระดาบส ก็ไม่อาจตอบแทนพระคุณของพระดาบสได้หมด ลูกจงอุปถัมภ์พระดาบสเช่นเดียวกับที่พ่อทำเถิด พระดาบสเป็นผู้ควรแก่ทักษิณาทาน ท่านทั้งหลายจงถวายของควรบริโภค และปัจจัยไทยธรรมบูชาแด่พระดาบสเถิด”

พระราชาทรงประกาศคุณของพระโพธิสัตว์ ประดุจทำพระจันทร์ให้ลอยเด่นบนท้องนภาที่ปราศจากเมฆหมอก คุณของพระดาบสได้เป็นที่เลื่องลือไปทั่วทุกหนทุกแห่ง

ไม่มีใครติเตียน

๒๕๕

ลาภสักการะมากมายก็เกิดขึ้นแก่พระดาบส แต่ท่านเป็นผู้ไม่ติด
ในลาภสักการะ คงเป็นผู้มักน้อยสันโดษอย่างยิ่ง ตั้งแต่นั้นมา
อุปราชและพวกอำมาตย์รวมทั้งผู้ที่มีความสงสัยเคลือบแคลง
ต่างไม่อาจที่จะติเตียนพระดาบสและพระราชชาติ พระราชา
ทรงดำรงอยู่ในโอวาทของพระดาบส ตั้งใจรักษาศีล บำเพ็ญ
มหาทานบารมี และทรงปกครองไพร่ฟ้าประชาราษฎร์โดยธรรม
ทำให้เกิดสันติสุขอันไพบูรณ์

เราจะเห็นว่า ผู้ที่มีความกตัญญูกตเวที รู้จักบุญคุณของ
ผู้อื่น และหาโอกาสตอบแทน ย่อมได้รับความสุขความเจริญ
ผู้อื่นก็ไม่สามารถจะติเตียนได้ คุณธรรมของผู้นั้นจะสูงขึ้น จะมี
กำลังใจเข้มแข็ง จิตใจจะเต็มเปี่ยมด้วยความเมตตากรุณา
มีความปรารถนาดีต่อทุกๆ คน เพราะมองเห็นคุณค่าความดีของ
ผู้อื่น คุณธรรมทั้งหลายก็จะถ่ายทอดมาสู่ตนเอง ทำให้สามารถ
รองรับความดีทั้งหมด เหมือนท้องทะเลมหาสมุทรเป็นที่รวมลง
ของแม่น้ำทุกสาย ดังนั้นให้รักษาคุณธรรมของเราเอาไว้
และหมั่นฝึกใจให้หยุดนิ่งทุกๆ วัน เพราะใจหยุดเป็นที่สุดของ
ความดี ให้ชยันปฏิบัติธรรมกันทุกๆ คน

